

נפת צופים

כשראָה זאת פּרעה, שוב הכביד את לבו ולא שלח את עם ישראל מארצו.

(אזנים לתורה)

"וּסְלָאוּ בְּתֵי מִצְרַיִם אֶת הָעֶרֶב וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֵם עֲלֶיהָ" (ח, יז)

מה באות להוסיף המלים "וגם האדמה אשר הם עליה"? במכת ערב הגיעו כל סוגי החיות למצרים, כפי שאומר רש"י: "כל מיני חיות רעות".

במשנה כתוב (פלאים פ"ח מ"ה) שקיימת בעולם תיה אשר שמה ידעוני. תיה זו חלקה התחנותן מחברת לאדמה. הצידים אינם יכולים להתקרב לתיה זו משום שהיא טורפת והורגת. אוגלם אם מנתקים אותה מהאדמה, היא מתה מידי.

ביצד באה תיה הידעוני למצרים? הרי אם היתה מנתקת מאדמתה על מנת לבוא במכת ערב, היתה מתה!

לכן כתוב בפסוק "וגם האדמה אשר הם עליה" - הידעוני באה למצרים יחד עם האדמה אשר היא מחברת אליה, וכך היא לא מתה ויכלה להרג את המצרים.

(חנכת התורה)

"וַיִּשְׁמִי ה' לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם" (ו, ג)

"הידעתם מה מבקש בנכם?" פנה המלמד אל הרבי הקדוש מרוז'ין, "בנכם אברהם יעקב (אשר נודע לימים כרבי מסדיגורא) מבקש ללמד כבר גמרא! האמנם סבורים אתם כי ראוי הילד לכך?"

"אבדק את הדבר" נענה הרבי מרוז'ין. הוא זמן את בנו ושאלו: "האם יודע אתה חמש?" השיב הבן: "כן!"

שאלו אביו: "אמר נא לי, במה הרג משה את המצרי?"

השיב הבן: "בשם המפרש!"

שאלו שוב: "אם כן, מדוע לא הרג גם יעקב את לכן בשם המפרש?"

השיב: "מפני שלא ידע את השם המפרש?"

"מנין לך זאת?" הקשה הרבי.

נענה ר' אברהם יעקב: "הלא כתוב במפרש: 'וישמתי ה' לא נודעתי להם'."

(בישישים חכמה)

"ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה"

"הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים" (ו, ט, יב)

מפני מה לא שמעו בני ישראל אל משה?

הסבה האמתית היא: "מקצר רוח ומעבדה קשה". אם כן מדוע הקיש משה מכה שגם פרעה לא ישמע בקולו? הרי פרעה איננו קשור לסבה זו!

אך נראה שמשה רבנו תלה את האשמה בעצמו, וסבר שבני ישראל לא שמעו אליו מפני שהוא "ערל שפתיים".

לכן משה רבנו חשש שגם פרעה לא ישמע אותו מאותה סבה.

(שפת אמת)

"ותיהי הפנים באדם ובבהמה" (ח, יג)

הפנים רחשו על המצרים והציקו להם, אך גם אצל היהודים היו הפנים, אך לא הטרידו אותם.

מהי ההוכחה לכך שהפנים היו גם אצל היהודים?

לפני פטירתו, בקש יעקב מיוסף: "אל נא תקברני במצרים" (בראשית מ"ז, כ"ט).

מדוע לא רצה יעקב להקבר במצרים? משום שמצרים עתידה ללקות בכנים, והם ירחשו בתוך גופו. אם כן מדוע לא בקש יעקב להקבר בארץ גושן? אלא מכאן ראה שגם אל המקום שבו גרו עם ישראל, הגיעו הכנים.

ומהי הסבה שה' הביא כנים גם אל עם ישראל?

במכת פנים הודו החרטמים לראשונה: ש"אצבע אלקים היא", ופרעה היה עשוי להוציא את עם ישראל ממצרים. מכיון שטרם הגיעה השעה ליציאת מצרים, הביא ה' כנים גם על עם ישראל.

הלולא דצדיקיא

יום שלישי כט טבת (עת"ר)

בעל ה"ישמח ישראל" מאלכסנדר

מעשה ובא לפניו יהודי מהעיר קאליש, וצרתו בפיו: הנה בבבלותו בית מאפה ללחמים ומיני מגדנות. "במשך שנים ארכות מוצרי מאפתי אהובים על כל בני עירי, כך היהודי, אך בתקופה האחרונה חל שנוי לרעה בתוצרת המאפה. העוגות והעוגיות שאנו אופים, מאבדים את צורתם ומתפוררים עד דק - מיד בצאתם מהתנור הלוחט. נסיתי הכל, שניתי מתכון, החלפתי תנור, התעצתי עם ממחים ידועי שם, אך לשוא. קללה מסתורית שוררת על מעשי ידי. רבי הושיעני!" קרא ביאוש האופה, בעודו מגיש לרבי שקיק ניר ובו היו נתונים אי אלו מגדנות חסרות צורה וטעם. הרבי נטל מהשקית חפץ עוגיות, והתבונן בהן ארכות. לפתע ננער ממחשבותיו, ופנה לאופה: "מבצק המגדנות הללו לא הפרשה חלה פדת וכדיו. הלא כן הדבר?"

האופה השפיל את מבטו. אכן נכון הדבר.

הרבי הביט בו בעינים רחמיאיות. "קבל על עצמך מכאן ולהבא להפריש חלה בעין יפה, וראה כי הברכה תשוב ותחול על עסתך..." וכדבריו הקדושים של הרבי פן היה.

רבי ירחמיאל ישראל יצחק דנציגר, הידוע על שם ספרו - "ישמח ישראל", היה האדמו"ר השני בשושלת חסידות אלכסנדר, ובנו של מייסדה - רבי יחיאל דנציגר, הרבי הזקן מאלכסנדר ז"ע.

בעל ה"ישמח ישראל" נחן במח שגנו וחרף במיחד, ובכח זכרון יוצא דפן. הוא היה רגיל לומר שמעולם לא שכח מה שלמד. לעתים כשהיה משוחח בדברי תורה עם מי מחסידיו, היה מפטיר כי מאמר ברייתא פלונית, מופיע בדרך פלוני במסכת פלונית, וזהו צורת הדף בו מופיעים הדברים, זאת למרות שגמרא זו למד בפעם האחרונה לפני שנים רבות...

גדולי דורו עמדו מתפעמים נכח גדלותו בתורה וחריונות שכלו. כבר בצעירותו, העיד עליו רבי יוסף דב הלוי מבריסק שהוא "מהלומדים הראשונים במעלה ברחבי פולין". בעל ה"אבני נזר" אף הוא התפעל ממנו, והתבטא שעליו מתקיימת אמרת חז"ל "חכם צדיף מנביא".

לנכח חכמתו וגאונותו הרבה, כמו גם צדקותו ופרישותו, שחרו לפתחו רבים וטובים מיהודי פולין ואף מחוצה לה, מי לברכה ועדוד ומי לעצה ותושיה.

תחת הנהגתו הגיעה חסידות אלכסנדר לשיא פריחתה. למרות שצנוע וענו היה, ותדיר נסה להסתיר מחסידיו את גדלותו בתורה ובעבודת ה', רבבות רבות של חסידים הסתופפו בצלו, וכלם עד האחרון שבהם היו חרותים על לבו הרחום. זכר הוא את שמחתם כמו את דאגתם, אף שנים רבות לאחר שתנוה בפניו.

ילדים לא היו לו לרבי הקדוש, אך יהודים רבים הוגים בספרו החשוב "ישמח ישראל", שהנו ספר חשוב ויסודי בתורת החסידות.

"וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד וכבד לב פרעה" (ט, ז)

פסוק זה מקשה - הרי אם נודע לפרעה שלא מתה אף בהמה ממקנה ישראל, היה אמור פרעה להתפעל מכה, ולשלח את עם ישראל מארצו. איך יתכן שדוקא ידיעה זו גרמה לו להכביד את לבו?

נתן לבאר שפנראה לא הבין פרעה את דברי השליח. השליח אמר: "לא מת ממקנה ישראל עד אחד" - אף אחד (עד בכלל), ופרעה הבין שמת ממקנה ישראל רק אחד (לא עד בכלל), ולכן הכביד את לבו.

"ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה'" (ט, כט)

רש"י מפרש שמושה יצא להתפלל מחוץ לעיר, משום שמצרים היתה מלאה בגלולים - בעבודה זרה. מדוע דוקא במפת ברד יצא משה מחוץ לעיר להתפלל ולא בשאר המכות?

העבודה זרה של מצרים היתה צאן. בדרך כלל נמצא הצאן בשדה ולא בעיר, ולכן כול משה להתפלל בתוך העיר. אולם במפת ברד ה"הירא את דבר ה' הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים" (ט, כ).

בשדה ירד ברד, ובבתים היה הצאן - העבודה זרה. לכן לא יכול היה משה להתפלל, ונאלץ לצאת מחוץ לעיר.

(חנפת התורה)

סדר לגילאי 2-3 מצפה גילון כל דף. ללא שם ה' המפורש

פרשת השבוע לילדי ישראל סדרת בת 5 כרכים על כל התורה. לגילאי 7 ומעלה

הוצאת עביר הדפסת העלון קרבות ואנו זקוקים לעזרתכם בזכוי הרבים. ניתן לפנות לרב יעקב הפוקוביץ: 0527113332

© כל הזכויות שמורות ציורים: מוטי הלר

בין הפותרים נכנה יוג'רלו ספרי 'ושנתם לבניך' תשובות נתן לשלה: או לפקס: 15325382688 או במייל: jhopko@gmail.com

חידה לפרשת השבוע מיהו אבי אבותם של כל מלכי יהודה, ושל כל הפהנים הגדולים מלבד אחד?